

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

662.5

Hely

Szerző:

Cím:

Ki találta fel a gyufát?

Idő

"183"

Forrás:

Nemzeti Újság

Személy

Bp.

(Hely)

1942. 15.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Ki találta fel a gyufát?

A Magyar-Német Kurír legújabb száma közli, hogy a gyufa 100 éves és Németországban találták fel. Pontosan száz évvel ezelőtt sikerült egy Kammerer nevű német kémikus hallgatónak a gyufát előállítania. Mi magyarok úgy tanultuk, hogy a gyufát Irinyi János találta fel 1836-ban. Ha ilyen kérdésben talán elfogultaknak mondja valaki a magyar tankönyveket és a magyar tudósokat, akkor lássuk, mit mondanak a német szakírók?

A német gyufaipari szaklap szerint Kammerer 1833-ban jött rá arra a gondolatra, hogy a foszfort gyujtó készítésére lehet használni. Ugyanez a német szaklap szerint Irinyi János 1836-ban készítette el gyufatalálmányát. Ezek szerint tehát még ha Kammerer találta is volna fel, nem száz éves, hanem 109 éves a német találmány. A német Encyklopädie der Technischen Chemie szerint többen jöttek rá egy időben a foszforos gyufa gondolatára. Irinyi János egyik volt bécsi diák-társa hosszú évekket ezelőtt megírta, hogy 1835-ben, amikor Bécsben Metssner professzortól hallgatták a kémiát, Irinyi jött arra a gondolatra, hogy kén helyett foszfort kever össze barna ólomoxiddal, hogy készít gyufát. A foszfort ugyanis Irinyi tömény gumiloldatban olvasztotta, azután addig keverte, míg az oldat kihűlt és a foszfor benne finom por alakjában eloszlott. Ehhez az emulzióhoz keverte a barna ólomoxidot.

Dr. Meyer drezdai professzor szerint Irinyi Kammerer eljárásától eltérően állított elő foszforos gyufákat és ezért Irinyi tekinthető a foszforos gyujtó első feltalálójának. A bécsi műegyetemen, ahol megtalálhatók voltak Irinyi tanulmányai, mindvégig azt tanították, hogy Irinyi a gyufa feltalálója. Irinyi különben a régi Vasárnapi Újságban elmondja találmánya történetét. Megírta azt is, hogy

egy Bécsben élő magyar gyáros, Romer István megvásárolta találmányát. A müncheni Deutsches Museum falitáblája szerint a gyufa feltalálásában egyformán van érdeme az angol John Walkernek, Kammerernek és Irinyi diáknak Feldhaus német technikatörténeti kutató szerint Kammerer nem tekintendő feltalálónak, egyszerű kalapkészítő volt, aki alkalmazta Johns korábbi kutatásait. Meg kell említenünk még, hogy a franciák is maguknak tulajdonítják a gyufa feltalálását, szerintük 1816-ban Derosne készített először gyufát és hogy a mai gyufához hasonló eszközök viszont korábban is voltak. A Párizs-Pápay szótár 1767-es kiadása beszél „kén-köves fátscákról, melyekkel gyujtunk valamit”.

Irinyi János szerénységére jellemző egyik levele: "...gróf Teleki Sándorral sétáltam Bécsben, az utcán már árulták a gyermekök a gyufát. Társam azon észrevételre fakadt: ezek klenseid! Kértem, hagyjon nekem békét a gyufával, mert ha én a kémia teóriáinak nem tudnám egyéb hasznát venni ezen haszontalanságnál, még ma kitekerném a nyakamat..."

nyomdája 1941 — 9086